

GIS ALS HELICOPTER VOOR DE WETENSCHAP

Bedrijven die het goed doen, hebben veelal bepaalde kenmerken gemeen. Voor regionaal ontwikkelingsbeleid is het belangrijk te weten of dat ook locatiekenmerken zijn. De ruimtelijk econoom Pieter Tordoir ontwikkelde bij INRO/TNO een indicator om de vitaliteit van bedrijven te meten. Op een kaart zijn patronen van economisch vitale gebieden prachtig te onderscheiden. Door de tegenwoordige beschikbaarheid van geografische informatiesystemen, kreeg hij een instrument in handen met een waarde die de microscoop voor de bioloog heeft.

Maar Pieter Tordoir vraagt van zijn GIS precies het tegenovergestelde van de werking van een microscoop. "Ik werk vanuit individuele vestigingen naar een hoger niveau. Ik stijg als het ware op en krijg een helicopterview. Ik kan dan het economische landschap overzien. Het lokale en regionale niveau worden steeds belangrijker voor het beleid. Door het gebrek aan middelen, zoals data en GIS is dit soort onderzoek nog nauwelijks gedaan. Men zat tot nu toe vast aan gegevens die gebaseerd waren op de bestuurlijke regio's. Met behulp van de ERBO-enquete (Economische Regionale Bedrijfsontwikkeling) van de Kamers van Koophandel kunnen wij onderzoeken vanuit individuele bedrijfsvestigingen. In een kaart zijn ruimtelijke patronen duidelijk te onderscheiden. Regio's die daadwerkelijk economisch met elkaar samenhangen zijn op deze wijze samen te stellen."

SPELENDERWIJS

"Het probleem was nu dat er te veel informatie was, dus deze moest ingedikt worden tot een indicator. Het was de bedoeling om twee zaken te meten. Enerzijds de bedrijfstaliteit, het bedrijfseconomisch functioneren van bestaande vestigingen, anderzijds de mobiliteit van bedrijven, de zogenaamde bedrijfsde-

Kijken naar economisch vitale gebieden: Schiphol.

mografie, waarbij we kijken naar oprichtingen en verplaatsingen. Ik heb tot nu toe gekeken naar de bedrijfstaliteit, door de relaties in een individueel bedrijf te beschouwen. Wat zie je in een bedrijf samenhangen. Echter, de gegevens moeten wel bij elk bedrijf voor handen zijn, dus daarin ben je enigzins beperkt. Van daaruit is een indicator ontwikkeld, die wat zegt over het hele welbevinden van zo'n bedrijf. De indicator is nog steeds in ontwikkeling."

"Het 4-positie postcodeniveau is het laagste niveau waarop ik afdaal. Lager is niet zinvol. Waar ik naar streef is dat je ruwe informatie in een computer hebt, en dan met een druk op de knop het kaartje. Hoe sneller je dat hebt, hoe groter je analytisch vermogen is. Zo is het mogelijk om bijvoorbeeld verschillende branches met de indicator te vergelijken op een kaart. Zo ben je spelenderwijs aan het analyseren en relaties aan het leggen. Als je snel kan werken, dan kan je spelen met verschillende indelingen en modellen en een verschrikkelijke vooruitgang boeken. Voor het maken van beleid is dit van groot belang, omdat dan vanuit de daadwerkelijke patronen gedacht kan worden, zonder vast te zitten aan de bestuurlijke grenzen."

ONVERWACHT

"De basis bij onze werkwijze is SPSS, aangevuld met eigen routines, een soort spreadsheet. Vervolgens gaat het naar een GIS. Met

het GIS wilden wij twee dingen, namelijk kaartpresentaties, maar ook analyse. Infrastructuur wil je bijvoorbeeld vertalen in afsluiting om zo het mogelijke effect op bedrijfstaliteit te kunnen waarnemen. Dan spreek je dus over het uitrekenen van een netwerk. Dan kom je al snel op de meer geavanceerde pakketten uit. Atlas-Gis is een goed presentatiepakket, maar mede door de hoeveelheid gegevens zit het tegen de grens van onze gebruiksdoeleinden. Je wilt ook graag met ver-

schillende kaartlagen en dimensies werken. Nu kan ik deze informatie uitrekenen en inschatten op basis van SPSS, maar ik wil dit eigenlijk in het GIS doen. Ook geavanceerde pakketten kunnen dit nog niet allemaal."

"Met data kan je in een tabel relaties leggen, dan krijg je statistische modellen. Een GIS maakt relaties visueel. Met GIS ben je in staat om op kaartbeelden deze relaties te leggen en de ervaring leert dat met kaartbeelden de informatie rijker en genuanceerder is. Je ziet de fijne en grote structuren in één klap. Ook bijzondere ruimtelijke omstandigheden kunnen in een kaart met verschillende lagen snel naar voren komen. Dat betekent dus ook dat de analytische mogelijkheden met kaarten enorm zijn. En ik vind het dus heel leuk om van die mogelijkheden gebruik te maken. Je ziet nieuwe en onverwachte dingen, omdat je van een nieuw instrument gebruik maakt."

"Ik hoop dat de universiteiten dit soort onderzoek oppikken, want de toepassingsmogelijkheden zijn nog niet uitontwikkeld en er zijn zeker nog knelpunten. Het belangrijkste voor het werken met een GIS is de snelheid, en essentieel is dat je er mee moet kunnen spelen."

KARLJNE KUIPERS
Redactie AGORA

Pieter Tordoir is verbonden aan de faculteit Economie van de Universiteit van Amsterdam, vakgroep Strategisch Management en Markttheorie. Hij adviseert tevens aan het instituut voor ruimtelijke ordening van TNO.